

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Луба Діана КОЗАЦЬКІ РАДИ ЯК ФОРМА НАРОДНОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	113
Майстерюк Вікторія КВІТИ ЗАМІСТЬ КУЛЬ: ІСТОРІЯ РУХУ «ХІПІ».....	117
Вєнц Ірина ДУХОВНА КУЛЬТУРА ЯК СПОСІБ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ).....	119
Юн Катерина КИЇВСЬКА РУСЬ ТА МІЖНАРОДНІ ШЛЮБИ.....	122
Єфтені Ксенія РОЛЬ КНЯГИНИ ОЛЬГИ В ПОЛІТИЦІ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.....	125
Коба Олег БЕЗПЕКА МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ: ІСТОРІЯ НАЙБІЛЬШИХ КАТАСТРОФ (НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ ФАКТІВ).....	128
Грабарь Кирило ВІД ВОГНЮ ДО СЛАВИ: ІСТОРІЯ ОДЕСЬКОГО ОПЕРНОГО ТЕАТРУ.	139
Шмалько Оксана РОЛЬ ДОСВІДУ У ПІЗНАННІ СВІТУ В ФІЛОСОФІЇ Ф.БЕКОНА (НА ОСНОВІ «НОВИЙ ОРГАНОН»).....	142
Батрун Іванна ПРОБЛЕМА СЕНСУ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ.....	147
Дандалі Анжеліка ПРИРОДНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ДУХОВНІ ВИМІРИ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ.....	148
Олту Олександра ІНТЕЛЕКТ, ВОЛЯ, ВІРА – ПРОЯВИ ЛЮДСЬКОЇ СУТНОСТІ.....	150
Робу Лія ПРОБЛЕМА ПОХОДЖЕННЯ ТА МІСЦЯ ЛЮДИНИ У СВІТІ	152

ЯРМАК СОФІЯ

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність
241 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»

Факультет МГРСтаТ

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГЕТЬМАНА ЯК ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОСТІ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Історія української Козацької держави XVII-XVIII ст. – це не просто історія про боротьбу за владу, а про справедливість та відважність. Головнокомандувачем був гетьман – це не лише очільник війська, а й політичний керівник, від якого залежала доля країни [2, с.112-115]. Гетьманська влада була виборною, тож принцип політичної відповідальності правителя став ключовим чинником стабільності держави [1, с.45-47]. В наш час, коли питання довіри до влади залишається актуальним, дослідження цієї теми в історичному контексті допомагає краще зрозуміти формування української політичної культури [1, с.78].

Мета роботи – це виявити роль політичної відповідальності гетьмана як одного з головних елементів збереження стабільності козацької держави [1, с. 78]. Щоб досягти мети, треба розкрити зміст поняття «політична відповідальність» та показати механізми її втілення в добу Гетьманщини, також з'ясувати, як дотримання принципу політичної відповідальності забезпечувало стійкість держави, а його порушення підривало єдність населення [3, с.60-63]. Українська козацька держава має свій початок в середині XVII століття за умов визвольної війни, що була під проводом Богдана Хмельницького [2, с. 118-122]. В той час і з'явилась потреба в створенні політичної системи, що здатна забезпечити єдність та порядок [4, с. 89-91]. Влада гетьмана поєднувала елементи монархічної та демократичної систем [3, с. 70-72]. Головним принципом її функціонування була виборність і підзвітність перед козацькою радою, що свідчило про наявність політичної відповідальності [1, с. 79].

Богдан Хмельницький розглядав владу як обов'язок перед народом, тож його дії були спрямовані на утвердження самостійної держави [2, с. 145-148]. Також його дії показали, що відповідальний лідер здатний забезпечити стабільність держави навіть у кризові моменти [4, с. 155-157]. Після його смерті гетьманська посада втратила частину авторитету. В державі почалися внутрішні конфлікти, боротьба за булаву, а політична відповідальність поступово зникла. [2, с. 150-156]. Ці події призвели до періоду Руїни. Період

Руїни – це один із найтяжчих етапів в історії України, який тривав приблизно з 1657 по 1687 рік [5, с. 318-321]. Це час занепаду української державності після смерті Богдана Хмельницького, коли країна була розділена на Лівобережну і Правобережну частини та потерпала від внутрішніх чвар і втручання сусідів. Він призвів до економічного руйнування, посилення залежності України від Московії та Польщі і тимчасової втрати політичної єдності [5, с. 320-321].

Політична система Гетьманщини передбачала певні механізми контролю над владою: діяла старшинська рада, що могла схвалювати або скасовувати рішення гетьмана; загальна військова рада виконувала роль своєрідного народного парламенту; традиційні моральні норми і звичаї обмежували зловживання владою. Всі ці елементи створювали баланс між авторитетом правителя і суспільним контролем [3, с. 101-106]. Варто приділити увагу Івану Виговському. Він намагався реалізувати політичну відповідальність через правові механізми. Гадяцька угода 1658 року – це історичний договір між Військом Запорізьким та Річчю Посполитою, укладений за правління Івана Виговського. Ця угода передбачала широку автономію України, але водночас викликала спротив частини старшини, що призвело до зруйнування довіри до влади [4, с. 160-163]. Пилип Орлик, у свою чергу, став одним із перших, хто спробував офіційно зафіксувати цей принцип у Конституції 1710 року [4, с. 165-168]. Там чітко зазначалося, що гетьман має радитися з генеральним старшиною і не може схвалювати важливих рішень одноосібно. Це стало важливим кроком до формування політичної культури та відповідальності [3, с. 107].

Водночас ідея відповідального правління не зникла. Вона залишилася закріпленою в політичній пам'яті українців як ідеал. Гетьман виступав не лише правителем, а символом служіння суспільству [5, с. 346-347]. Цей історичний досвід має значення і сьогодні, адже принцип політичної відповідальності є фундаментом демократичної системи будь-якої держави [1, с. 84]. Політична відповідальність гетьмана була важливою умовою стабільності козацької держави. Вона забезпечувала авторитетність влади, мала вплив на єдність суспільства й запобігала незаконному захопленню влади. Після порушення принципу держава занурювалася в кризу [3, с. 107-108]. З досвіду українських гетьманів ми можемо зробити висновок, що сила лідера полягає не у владі, а в умінні нести відповідальність за свій народ. Ця ідея не втратила актуальності і в сучасному політичному житті України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Куташев І. Політична думка доби становлення Козацької держави. Київ: ІПіЕНД НАН України, 2018. Вип.3. С.45-52, 78-84. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kutashev_politychna.pdf

2. Смолій В., Степанков В. Українська козацька держава: Витоки та шляхи історичного розвитку. Київ: Альтернативи, 1999. Вип. 2. С.112-130, 145-158. URL: <https://www.istvolyn.info/storage/uploads/XuDmr7Hg1U5p2sDWceoCtGD33w7CRx4O9BjR6Gai.pdf>
3. Терлюк І. Політико-правова доктрина козацького державотворення. Львів, 2010. С.60-73, 101-108. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Terliuk_Ivan/Polityko-pravova_doktryna_kozatskoho_derzhavotvorennia_narys_istorii_ukrainskoi_derzhavnoi_idei.pdf
4. Сергійчук В. Українська козацька держава. Київ: Україна, 2001. Вип. 1. С.89-96, 155-168. URL: http://history.org.ua/JournALL/ukd/ukd_2001/ukd_2001.pdf
5. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ: Критика, 2005. Вип. 2. С.311-324, 340-347. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0017259.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
6. Мельник Ю. П., Семко Я. С. Кольцов В. М. Нетрадиційні інструменти культурної дипломатії доби Київської Русі. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: історичні науки*. Вип. 67. Ізмаїл 2024. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/41>

ЛУБА ДІАНА

здобувачка фахового передвищого рівня освіти, спеціальність 053
«Психологія»,

Медичний фаховий коледж Міжнародного університету, м. Одеса, Україна

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

КОЗАЦЬКІ РАДИ ЯК ФОРМА НАРОДНОЇ ДЕМОКРАТІЇ ТА ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Українське козацтво було не лише військовим станом, а й важливим суспільно-політичним явищем, що формувало унікальну систему самоврядування. Одним із найяскравіших проявів демократичних традицій у структурі Війська Запорозького стали козацькі ради. Вони виступали як форма

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.